

leta, v katerih so v nekaterih farah ljudje marljivo ob nedeljah jabolke trgali in v vinogradih grozdje brali; takim svetujem, da naj letos to ponovijo! A Bog je dal spoznati, da mu ono početje ni bilo prav. Še ne davno sem nekje v benediški župniji videl, da je neki brezverniki v nedeljo ob času »Ave Marije« drva vozil. No, le takó naprej; Bog še ima več šib. Tudi v skrunitvi nedelj in praznikov nekateri vidno — napredujejo. — Naj še hončno pristavim, kaj piše »Sonntagsbote« v 19. št. »V okolici Fehring so letos imeli štirikrat točo, ki je mnogo škodovala. A dopisnik pravi k temu, da malo škode povzroči nesreča, poglejmo v nedeljo pri cerkvi, kakó so mladenke oblečene. Rokave imajo takó košate, kakor bi namerjavale vzleteti; vsaka kuhinjska dekla hodi kakor kaka uradniska soproga; kakó je torej s pobožnostjo v cerkvi pri takih modernih damah, ker vedno opazujejo, kakó so druge oblečene!« ... No tudi to bo Bog predrugačil. Upajmo in poboljšajmo se in Bog nam bo zopet dal večji kleb kruha in »ročko« postavil k deblu drevesa. —k—

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so potrdili novo volino postavbo za državni zbor. — Ministerski predsednik, grof Badeni, ima bojda že cesarjevo pooblastilo v rokah, da razpusti državni zbor, ki se danes snide, ako bodo poslanci delali težave proračunu. Pripravljamo se torej na državnozbornske volitve!

Češko. Praška predmestja se v kratkem zedinijo s Prago. — Delavci v delavnicah državnih železnic v Pragi in Bubnah so ostavili delo ali štrajkajo. — Mladocéški državni poslanci so oni dan v Pragi sklenili, da bodo vladi še zanaprej nasprotovali, pa zmerno.

Štajarsko. Volitve za deželni zbor so dokončane. Izvoljenih je 21 nemških liberalcev, 16 nemških nacionalcev, 10 nemških konservativcev, 8 Slovencev, 4 neodvisni nemški kmečki zastopniki in eden »divjak«. Bržčas bodo potegnili liberalci in nacionalci skupaj; potem joj nam Slovencev!

Koroško. V novem deželnem zboru bodo sedeli štirje konservativci, vsi drugi poslanci pa so nemški liberalni nacionalci, ki strastno sovražijo vse, kar je katoliškega in slovenskega. — Pri deželni sodniji je samo eden uradnik, ki popolnoma zna slovenski. Minister grof Gleisbach je tudi naš velik nasprotnik.

Kranjsko. Oni dan je bil namesto Kluna za državnega poslanca izvoljen dr. Šusteršič s 161 glasovi; dr. V. Gregorič je dobil 102 glasa. Deželnozbornska dopolnila volitev namesto Kluna bode pa dne 29. okt. — Kmetijsko kemično poskuševališče v Ljubljani je dovolilo poljedelsko ministerstvo.

Primorsko. V Trstu je bila v nedeljo popoldne velikanska procesija s podobo žalostne Matere božje. Udeležilo se je okoli 70 tisoč vernikov, skoro samih Slovencev. — Ko se je grof Badeni mudil v Istri, so Lahoni tu in tam s kamenjem napadali Slovane. Štirje teh surovežev so te dni dobili zaslužen plačilo.

Ogersko. Pri Oršovi so se v nedeljo odprla Železna vrata vpricho svetlega cesarja, kralja srbskega in kralja rumunskega. Vsi navzoči ministri so dobili srbska in rumunska odlikovanja. — Ker se na leto po 30 tisoč mladeničev odtegne vojaški dolžnosti, zato je ministerstvo nastavilo posebne komisarje, ki bodo na prste gledali dotičnim oblastvom.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so dvakrat poslali blagoslov protiramasonskemu shodu v Tridentu, ki se je otvoril v soboto popoldne z velikansko procesijo, ki je trajala čez tri ure.

Italijansko. Poroka prestolonaslednika Viktorja Emanuela s črnogorsko princesijo Heleno bode dne 24. okt. — Roparjev je v tej »blaženi« deželi vedno dovolj, te dni so se na več krajih oglasili, posebno na Siciliji. — Na željo Anglije bode vlada morda že v kratkem poslala precejšno vojsko v varstvo kristijanov na Turškem.

Francosko. Dne 5. okt. pride ruski car Nikolaj II. v Pariz in pojde tudi v poslansko zbornico, kjer se mu bodo poklonili poslanci in senatorji. — Francosko vlada dajo framasoni, sicer si ne bi upal framasonski odbor grajati vlade, ker se premalo zatira katol. cerkev.

Angleško. Prihodnje leto, meseca septembra bode kraljica Viktorija slavila 60letnico svojega vladanja. K 59letnici jej je letos prvi častil ruski car, za katerega prijateljstvo se tudi mogočna Anglija puli.

Nemško. Cesar Viljem mora biti dober prijatelj sultana, ker mu je poslal lepo fotografijo svoje obitelji, in to po zadnjem grozovitem klanju armenskih kristijanov v Carigradu. In cesar Viljem naj bi bil krščanski vladar?

Rusko. Nad Korejo v vshodnji Aziji bode Rusija zanaprej imela tiste pravice, kakor Japonska. — Dozdaj so oblasti hudobne, tudi sebi neljube osebe poslale administrativnim potom v Sibirijo v pregnanstvo. To se pa bode na prigovarjanje sedanje carice v kratkem močno omejilo.

Rumunsko. V glavnem mestu, Bukareštu, so začetkom tega tedna našega svetlega cesarja kralj Karol in njegovi podaniki jako slovesno vsprejeli. Tudi po drugih državah torej čislajo vrline našega predobrotljivega vladarja.

Turško. V Macedonji na več krajih delajo nemir grški nezadovoljneži. Turški vojaki pa se veliko zanje ne brigajo, ampak so požgali te dni v monastirskem okraju več krščanskih vasij. — V Mali Aziji so v minolem tednu Turčini pobili na stotine armenskih kristijanov, posebno v Kajzariji in Germeriku, mesti Egin in Karput pa so požgali. Armenci bežijo v gore, kjer jih čaka zima, glad in mnoge strašna smrt.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Prestolonaslednik Štefan je na to dobil Štajarsko v oskrbovanje, Ptuj pa za-se in svojo zalo soprogo Elizabeto, hčer kumanskega kana Kutjana, ki je kmalu potem prišla s sijajnim spremstvom tje in je v gradu stanovala. Pa zaradi nezanesljivih razmer na Štajarskem jej bivanje v Ptuj ni ugajalo. Zato je že v naslednjem letu 1259. s soprogom Štefanom odpotovala nazaj na Ogersko in namestnik čez Štajarsko je postal že večkrat navedeni grof Šubič. Ker pa je tudi zdaj zelo brezozirno vladal, razkačilo je to Štajarce tako, da so za orožje zgrabili in decembra 1259 v 11 dneh Ogri iz dežele izgnali. — le Ptuj še je ostal v njihovi oblasti.

Štajarski plemenitaši, ki so le predobro vedeli, da Ogri ne bodo mirovali, so se na to že v novem letu 1260. obrnili zopet do Otokarja. Ko so torej hoteli Ogri spomladi t. l. pod vodstvom Štefana vdreti na Štajarsko, našli so mejo močno zavarovano; Otokar je bil namreč

še o pravem času tje poslal Otona Hardečkega. Vsled tega so se obrnili na drugo stran ali pred Kroissenbrunnom na Moravskem polju našli so zaslužno plačilo; — bili so popolnoma potolčeni in Štajarska je prišla v last Otokarju.¹⁾

Maja 1270 je umrl ogerski kralj Bela IV., zapustivši že precej pomadjarjeno Oggersko najstarejšemu sinu Štefanu, bivšemu štajarskemu vojvodi. Ta je imel hude, a brezuspešne boje z Otokarjem ter je že čez dve leti (1. avg. 1272) sledil očetu v večnost. Ker je njegov prvorojenec Vladislav, zaradi svoje naklonjenosti do Kumanov, Kumanec imenovan, bil še le 10 let star, polastila se je vlade njegova mati, nam že znana Kumanika Elizabeta ter je z raznimi jerobi iz duhovskega in svetnega stanu vladala tako brezozirno, da je več ogerskih plemenitnikov pobegnilo k Otokarju. To pa je unelo nov boj z Ogrri. Že februarja 1273. l. so na Avstrijsko in Moravsko, pa tudi na slov. Štajar prihrule velike trume ropazeljnih Kumanov, ki so po Dravski dolini drle celó na Koroško ter povsod ropale, plenile in požigale, da je bila groza. Tisoče Slovencev je divji sovražnik vlek na Oggersko, da bi z njimi obljudil od Mongolov opustošeno deželo. Med Kumani so postali Madjari.

Otokar je sicer že junija t. l. zbral veliko armado, s katero je udaril na Oggersko ter si priboril celo vrsto raznih trdnjav in mest, toda zaradi bližnje volitve rimskega kralja, moral se je kmalu vrniti in hiteti v Prago.²⁾

Dne 29. septembra 1273. l. je dobila nemška država novega vladarja, preslavnega Rudolfa, iz rodbine habsburških grofov, kateremu so pet let pozneje (26. avg. 1278) pomagali zlasti Madjari, uničiti ošabnega Otokarja.

Na Oggerskem so se kmalu na to začele velike homatije, ki so se s tem končale, da je l. 1301. Anžuvinec, Karol Robert, sin Karola Martela, postal ogerski kralj. To je bilo naši domovini le v korist, kajti odslej je imela Štajarska blizu 150 let mir pred divjimi Madjari. Še le l. 1446. so ogerski konji zopet teptali naše zelene livade.

Ogerski gubernator ali namestnik mladega Vladislava »posmrtnega«, Ivan Hunyady, Korvin imenovan, je želeč zmaščevati se nad svojim nasprotnikom, grofom Celjskim, požgal temu mesto Varaždin, potem pa z veliko armado prihrul mimo Borla na Dravsko polje. Ker mu deželni glavar mirnega prehoda proti Celju ni dovolil, temveč je zoper njega celó deželno brambo sklical, začel je Hunyady marca 1446 s svojimi trumami v okolici Ptuja hudo pustošiti. Razdjal je Dornavo in požgal mnogo vasij. Celjski stotnik Janez Vitovec ga je sicer napadal zdaj od jedne, zdaj zopet od druge strani, a vsekako je glavna truma ogerske armade drla naprej proti Slov. Bistrici, katero je z vso silo oblegati začela. Pa Janez Vitovec je še o pravem času tje dospel in oba napada srečno odbil. Med tem je deželna bramba jedno ogersko trumo, ki je med Ptujem in Mariborom ropala, napadla, a Hunyady je prihitel v pomoč, premagal sovražnika in ga prek Drave in Mure zapodil. Potem je poslal sina svoje sestre — »sein schwester suhn Zäckel«, — pravi stara celjska kronika, namreč Janeza Sekelja, s trumo konjikov in pešcev čez Konjice proti Celju, a ker sta tega Friderik in Ulrik Celjski zastavila, užgal je v bližini Celja več vasij ter se vrnil k Hunyady-u. Videč, da Slov. Bistrice ne dobi tako lahko v svojo oblast in da utegne v sredi med deželnimi brambovcem in celjsko armado imeti sitnobe, sklenil je Hunyady z Vitovcem dvodnevno premirje ter je v tem času s svojimi trumami naglo proti Dravi potegnil. Višje Vurberga so Ogrri prebrodili Dravo; kjer jih je

mного utonilo. Potem so napadli Vurberg, a ker se ga niso mogli polastiti, drli so proti Ptuju. Toda tam so našli že pogumnega Vitovca, ki je bil med tem mestu na pomoč prihitel. Zato so, pleneč in požigajoč, hruli v Medjimurje, od tam pa čez Legrad in Koprivnico dalje naprej, njim za petami pa hrabri Vitovec.¹⁾

(Dalje prih.)

Smešnica Ljutomerski šulvereinski učitelj je večer pred volitvijo v gostilnici pri Schramlu učil »Nemce«, kako se izgovarja kandidat dr. Kokošinek. To je bilo sila potrebno; kajti nemški kljun to slovensko ime težko »ven spravi«. — Pa smola! Ko je nemški učitelj imel voliti, imenoval je g. Kočevarja. »Kaj, koga volite vi?« vpraša predsednik. In zdaj začne učitelj kokodakati: »Ne, ne! Jaz volim Ka-ko-ko, ka-ko-ko, Košineka!«

Razne stvari.

Domače. (Sinóde) ali cerkvenega zborovanja se te dni v cerkvi sv. Alojzija v Mariboru udeležuje 170 častitih gg. duhovnikov, v prvi vrsti župnikov, iz vseh krajev naše lepe škofije. Vse se vrši vsposobno in v najlepšem redu. Milostljivi knezoškof se lahko pred vsem svetom ponašajo s tako jim udano duhovščino.

(Za izpraševatelje) pri župnijskih izpitih so pri sinódi od mil. nadpastirja bili imenovani ti-le p. n. gospodje: L. Herg, dr. J. Križanič, Jakob Bohinc, Karol Hribovšek, dr. Jož. Pajek, dr. J. Mlakar, Fr. Ogradi, Jož. Herzič, Ivan Skuhala, dr. L. Gregorec, dr. A. Suhač, dr. Fr. Feuš in dr. M. Matek.

(Sveti misijon v Framu) so milostljivi knezoškof dne 27. sept. v pričo 12 duhovnikov in neštivilnega ljudstva prav slovesno sklenili ter pri tej priliki imenovali vlč. g. župnika Simona Gaberca duhovnim svetovalcem.

(Zahvalo) pristrčno milostljivemu knezoškofu, preč. g. č. kanoniku Antonu Hajseku, čč. gospodom misijonarjem in vsem drugim čč. gospodom za požrtvovalni in naporni trud v dobi sv. misijona ponižno izreka cerkveno predstojništvo v Framu: Bog plati tisočkrat!

(Najiskrenejša zahvala) bodi vsem kandidatom, volilcem, govornikom na raznih shodih, sploh vsem, ki so pripomogli k slavni zmagi Slovencev pri deželnozborskih volitvah; na kmetih smo zmagali povsodi, v mestih pa priborili znatno glasov. Vse vkupaj bodi najboljša priprava na odločilni boj v bližnjih državnozborskih volitvah! Živeli Slovenci!

»Slovensko društvo s sedežem v Mariboru.«

(Vlada) bila je Slovincem pri zadnjih volitvah povsodi na Štajarskem nemila, tudi v Celju; novi glavar grof Attems je v kmečki skupini trikrat po dva naša nasprotnika volil v komisijo, pa propal, ker njegovih ljubljencev ni bilo navzočih, v mestni skupini je pa sam svoj glas dal nepostavnemu županu vojniškemu!

(Pri otvorjenju) Železnih vrat pri Oršovi je bilo navzočih tudi deset avstrijskih državnih poslancev, med temi tudi naš vrli poslanec, g. Franc Robič.

(Iz Šoštanja) nas nekdo vpraša: Kdo vè, kakšno ime zasluži tisti mož, ki je pri zadnjih trških volitvah se hvalisal, da je edino on Slovincem pomagal do zmage, zdaj pa z vso močjo proti njim agituje? Kdo vè kako ime zasluži tisti, ki nemčurjem pete liže in jim kaj »naprej piska?« Kdo vè, zakaj tako ljubijo naši »šklafi« prve in druge vrste našega novega Madžareka?

¹⁾ Muchar, Gesch. Steierm., V., 246—283.

²⁾ Muchar, l. c., 353 in Meynert, Gesch. Oesterr., IV., 217.

¹⁾ Krones, Die Freien von Saneck II., 103—106; Muchar, Gesch. Steierm., V., 332—336 in A. J. Caesar, Annales Duc. Styriae, III., 426.